Dnro 001/81/2017

Paula Ilveskivi 29.3.2017

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne asiantuntijakuulemiseen torstaina 30.3.2017 klo 12.15

HE 15/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi

Pyydettynä lausuntonaan otsikkoasiassa Akava ry lausuu seuraavaa:

Maakuntauudistus

Akavan mielestä aluehallintoa on hyvä uudistaa. Nykyinen siilomainen jako ja pirstaleinen palvelutarjonta ei palvele asukkaita, yrityksiä tai hallintoa tehokkaalla tavalla. On hyvä, että maakuntiin ja kuntiin luodaan selkeitä palvelukokonaisuuksia niin kuntalaisten kuin henkilöstön kannalta. Pidämme hyvänä, että kunnat vastaavat koko koulutusketjusta - varhaiskasvatuksesta toisen asteen tutkintoon.

Kansalaisen kannalta olisi ollut selkeintä, että valtion aluehallinto noudattaisi eri palveluissaan samoja rajoja. Akavan mielestä myös vero-, tulli-, tuomioistuin-, poliisi- jne. piirien pitäisi olla yhteneväisiä. Akavan mielestä itsehallintoalueiden ja sote-alueiden määrän ja rajojen pitäisi olla samat, jotta rakenne toimisi tulevina vuosikymmeninä.

Mielestämme demokratia ei toteudu uudistuksessa riittävällä tavalla. Maakuntavaali tulisi järjestää aina eduskuntavaalien yhteydessä, sillä molempien rahoitus tulee jatkossa valtion eli käytännössä eduskunnan kautta. Iso riski liittyy väliaikaishallintovaiheeseen, jossa suurimmat strategiset linjaukset tehdään ilman tarkoitusta varten valittua valtuustoa tai hallitusta.

Muutokset kunnissa ja kuntarakenteessa ovat tulevaisuudessakin tarpeellisia ja välttämättömiä. Huoltosuhteen, ikä- ja elinkeinorakenteen muutokset sekä muuttoliike pakottavat kunnat kaikkialla Suomessa etsimään uusia toimintamalleja. Kuntien velkaantuminen on pysäytettävä ja yli varojen eläminen lopetettava.

Akava on huolissaan pienten kuntien talouden kestävyydestä ja asukkaiden palveluista. Kuntien laajat koulutus-, sivistys- sekä elinkeinopoliittiset vastuut edellyttävät elinkelpoisia ja vahvoja kuntia. Kuntakenttää pitää jatkossakin kehittää. Vahvat peruskunnat

edellyttävät kuntakoon kasvua, joka on edellytys palveluiden kestävälle järjestämiselle. Kaikkien kuntien edellytyksiä tuottaa korkeatasoisia palveluita asukkailleen on seurattava tarkasti. Kuntalain mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Palveluiden yhtiöittäminen ja omaisuuden siirtäminen

Uudistuksessa on varmistettava, että kaikki palveluntuottajat pääsevät yhdenvertaisesti tarjoamaan palveluitaan kilpailutuksen kautta. Yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin pienten, keskisuurten ja isojen yritysten on päästävä samalle viivalle kilpailutuksissa. Malli, jossa kaikki palvelutuottajat ovat yhdenvertaisessa asemassa, edesauttaa tuottavuuden parantamista julkisissa palveluissa. Isoin riski liittyy palveluihin, joissa tehdään viranomaispäätöksiä.

Esitetty malli omaisuuden hoidosta vastaa Akavan tavoitteita. Vaihtoehto, jossa korjausvelallinen kiinteistömassa olisi siirretty maakuntien omistukseen, olisi käytännössä johtanut väärentyneeseen kilpailuun palvelutuotannossa.

Verotus ja talous

Maakuntien toiminta rahoitetaan pääosin valtion rahoituksella ja osaksi palvelujen käyttäjiltä perittävillä asiakasmaksuilla. Rahoitusvastuun siirtyessä kunnilta valtiolle, on valtion tuloja lisättävä ja kuntien tuloja vastaavasti vähennettävä niiltä pois siirtyvän rahoitusvastuun verran. Tämä tarkoittaa ansiotuloverotuksen painopisteen merkittävää siirtämistä kunnallisverotuksesta valtion verotukseen.

Akava on tyytyväinen, että hallituksen esityksessä ansiotuloverotuksen muutokset on toteutettu niin, että uudistuksen voimaantulovuotena, 2019, työn verotus ei kiristy millään tulotasolla ja henkilötasollakin verotuksen muutokset ovat useimmissa tapauksissa hyvin pieniä.

Kun lähtökohta on, että uudistuksen myötä henkilötasolla verorasitus ei muutu, seurauksena on, että sote-rahoituksen siirtoa valtion kautta maakunnille ei voida toteuttaa yksittäisen kunnan tasolla täysin kustannusneutraalisti. Esityksen lähtökohta on, että valtionosuuksien kautta muutokset rajataan niin, että uudistuksen myötä syntyvä ali- tai ylikompensaatio ei aiheuta enempää kuin 100 €/asukas muutosta kunnan rahoitustasapainossa. Muutoksen rajaaminen +/- 100 euroon asukasta kohti merkitsee esityksen mukaan sitä, että uudistus ei aiheuta yhdellekään kunnalle yli yhden tuloveroprosenttiyksikön muutospainetta. Ottaen huomioon rahoitusuudistuksen laajuuden ratkaisu on tyydyttävä.

Hallituksen esityksessä tuodaan osuvasti esille, että merkittävin uudistuksen aiheuttama vaikutus kuntatalouteen on, että kunnilta poistuu se osa kustannuksista, mikä on kasvanut viime vuosina erityisen paljon ja johon kohdistuu tulevaisuudessakin suuret

kustannusnousupaineet. Ilman uudistusta nämä kustannuspaineet sekä niiden hallinta julkisen talouden noin 3 miljardin euron kestävyysvajeen kuromiseksi umpeen jäisivät siis kuntien vastuulle.

Suurin haaste kunnallistaloudelle ei ole sote- ja alueuudistus vaan heikot taloudelliset lähtökohdat. Arvioiden mukaan yli kolmannes kunnista olisi tänä vuonna rahoituksellisessa epätasapainossa. Heikoimmassa tilanteessa olisivat arviotietojen perusteella noin kymmenen kuntaa, joissa on jo aikaisempien heikkojen tilinpäätösten perusteella kertynyttä kumulatiivista alijäämää.

Akavan huoli on, että osa kunnista ei kykene huolehtimaan kustannustehokkaasti palveluvelvoitteestaan ja niissä on paineita verotuksen kiristymiseen, jotka jäävät uudistuksen jälkeenkin. Kunnan talouden kehitystä ja elinvoimaa määrittävät tulevaisuudessakin eniten talouskasvu, työllisyys- ja työttömyyskehitys, ikärakenteen muutokset sekä muuttoliike. Sopeutuminen näihin toimintaympäristön muutostekijöihin on joka tapauksessa edessä ja siksi tarve kuntarakenteen muutokselle kohti riittävän suuria ja elinvoimaisia kuntia ei poistu sote- ja aluehallintouudistuksen myötä.

Uudistuksen keskeisin taloudellinen tavoite on sote-palvelujen kustannusnousun hillintä kolmella miljardilla eurolla vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi valtion rahoitus maakunnille mitoitettaisiin niin, että maakuntien käyttökustannusten kasvusta huomioitaisiin enintään määrä, joka vastaa maakuntaindeksin toteutunutta muutosta lisättynä 0,5 prosenttiyksiköllä. Kuitenkin vuosien 2020-2021 kasvu huomioitaisiin 1 prosenttiyksikön lisäyksellä maakuntaindeksin muutokseen. Käytännössä rahoitus kasvaisi selvästi hitaammin kuin palvelujen kysynnän kasvu.

Hallituksen esityksessä on aivan oikein todettu, että rahoituksen tason rajaaminen säästöjen toteutumiseksi perusoikeuksien toteutumisen turvaavalla tavalla edellyttää sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan tehostamista ja tuottavuushyötyjen realisoitumista, sekä lakisääteisten palvelujen tarkempaa määrittelyä, arviointia ja tarvittaessa rajaamista. Arvioiden mukaan kustannusten kolmen miljardin hillintä olisi mahdollista, jos otetaan laajalti käyttöön parhaat käytännöt. Valtakunnallisella ohjauksella, julkisten palvelujen laatua ja saatavuutta koskevalla tiedolla sekä digitalisaatiolla on kyettävä tukemaan säästöjen saavuttamista palvelujen saatavuudesta ja laadusta tinkimättä. Hallituksen esityksessä myönnetään, että näistä ei ole juurikaan yksityiskohtaisia säännöksiä ehdotuksen mukaisissa laeissa ja että nimenomaan uudistuksen toimeenpanolla on merkittävä vaikutus lopputulokseen.

Maakuntaindeksillä on keskeinen merkitys sote-rahoitukselle ja siksi se tulee rakentaa huolellisesti. Hallituksen esityksestä ei ilmene miten maakuntaindeksin rakenteeseen on päädytty ja miksi lähtökohdaksi ei

otettu esimerkiksi Tilastokeskuksen Julkisten menojen hintaindeksin alasarjaa kuntatalous/sosiaali- ja terveystoimi. Esityksen mukaan maakuntaindeksi lasketaan käyttäen yleisen ansiotasoindeksin, kuluttajahintaindeksin ja maakuntatyönantajan sosiaaliturvamaksujen vuotuista muutosta. Maakuntaindeksiä laskettaessa yleisen ansiotasoindeksin painokerroin on 0,45, kuluttajahintaindeksin 0,40 ja maakuntatyönantajan sosiaaliturvamaksujen vuotuisen muutoksen 0,15. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin maakuntaindeksin laskennasta.

Eläkejärjestelmä

Akava pitää Kevasta annettuun lakiin (66/2016) tehtäviä muutoksia tässä vaiheessa perusteltuina. Muutosten myötä mm. maakunnat olisivat lain perusteella Kevan jäsenyhteisöjä ja tätä kautta Kevan jäsenyhteisön palveluksessa säilyvä henkilökunta säilyttää mahdollisen lisäeläketurvan. Siirtyvän henkilöstön lisäeläketurvan huolehtiminen aukottomasti muutostilanteessa on Akavalle tärkeä lähtökohta.

Kunnallisessa eläkejärjestelmässä työnantajan eläkemaksu koostuisi jatkossa kolmesta osasta: palkkaperusteisesta eläkemaksusta, työkyvyttömyyseläkemaksusta ja nykyisen eläkemenoperusteisen maksun korvaavasta tasausmaksusta. Tasausmaksulla katettaisiin kunnallisen eläkejärjestelmän niitä kuluja, jotka ylittävät yksityisen työeläkejärjestelmän tason ja joita nykyään katetaan eläkemenoperusteisella maksulla. Tasausmaksu jaettaisiin maakuntien ja kuntien osuuteen. Akavan näkemyksen mukaan eläkemaksurakenteen muutos on perusteltu.

Hallituksen esityksessä todetaan, että kuntien tai maakuntien toimintojen yksityistämisen ja ulkoistamisen myötä voimakas palkkasumman pieneneminen aiheuttaisi paineen nostaa kunnallisen eläkejärjestelmän eläkemaksua. Sama huomio tehtiin jo työeläkeuudistukseen liittyvässä selvitystyössä eläkejärjestelmän kehittämisvaihtoehdoista (Pekkarisen asiantuntijaryhmä). Asiantuntijaryhmä totesi tuolloin, että kuntaeläkkeiden rahoitusmalli näyttäisi olevan vakaalla pohjalla, mikäli kuntien tehtävät säilyvät nykyisen laajuisena. Mikäli kuntatasolla tehtävät suuret palvelujen tuottamista koskevat uudelleenjärjestelyt ovat johtamassa erittäin merkittäviin muutoksiin KuEL- järjestelmän piiriin kuuluvassa henkilöstössä, edellyttäisi kunnallisen eläkejärjestelmän rahoituksen turvaaminen uutta tarkastelua. Eläkeuudistuksen yhteydessä teetettiin myös erillinen selvitys kuntaeläkkeiden rahoituksen kehittämisvaihtoehdoista (Valtiovarainministeriö elokuu 2014, selvitysmies Jukka Ahtela). Rahoitustarkastelun lisäksi selvityksessä tunnistettiin mm. ongelmakohtia TyEL ja KuEL rajapinnassa yhtiöittämistilanteissa.

Parhaillaan on käynnissä sote-uudistukseen liittyvä eläkejärjestelmien siirtymävaiheen 2019-2025 ratkaisua koskeva työryhmätyö. Myöhemmin keväällä työ on jatkumassa laajemmalla julkisen ja yksityisen sektorin eläkejärjestelmän erillisyyttä selvittävällä työllä. Akava pitääkin erittäin tärkeänä jo eläkeuudistuksen yhteydessä sovitun selvitystyön huolellista toteuttamista.

Kiinnitämme huomiota työeläkemaksun määräämiseen julkisella sektorilla poiketen nykyisestä. Jatkossa Valtiovarainministeriö vahvistaisi Kevan esityksestä kuntien ja maakuntien vastuulla olevan tasausmaksun suuruuden. VM voisi myös palauttaa asian uudelleen valmisteluun Kevaan. Akavan näkemyksen mukaan myös julkisessa eläkejärjestelmässä ja sen eläkevaroissa on ensisijaisesti kyse työntekijöiden lakisääteisen eläketurvan järjestämisestä ja sen turvaamisesta. Lisäksi julkisen sektorin eläkejärjestelmän rahoituksen turvaamiseksi tehtävät ratkaisut voivat vaikuttaa myös yksityisen sektorin eläkejärjestelmän rahoitukselliseen tasapainoon.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus

Yleistä

Akava kannattaa sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteita edistää ja ylläpitää väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä varmistaa yhdenvertaiset, kustannusvaikuttavat ja tuottavuudeltaan hyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut koko maassa. Ehdotus siirtää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu kunnilta maakunnille on kannatettava.

Esityksen mukaan maakunnilla olisi vastuu huolehtia asianmukaisesta palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta ja ne tulisi toteuttaa yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä maakunnan väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, lähipalveluina. Toisaalta hallitus esittää, että palveluja voitaisiin koota suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun se on tarpeen niiden saatavuuden ja laadun turvaamiseksi, tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttäisivät sitä. Akava katsoo, että myös nämä esityksen lähtökohdat ovat kannatettavia.

Lisäksi Akava pitää hyvänä, että hallituksen esityksen mukaan opiskeluterveydenhuollon järjestämistä koskeviin säännöksiin ei tässä yhteydessä ehdoteta muutoksia. Myöskään työterveyshuollon järjestämisvelvollisuuden ja rahoituksen perusteisiin ei hallituksen esityksessä ole ehdotettu muutoksia. Työterveyshuollon osalta esityksessä on tuotu esiin yhtäältä palvelujen järjestämisvelvollisuuden siirtyminen kunnilta maakunnille ja toisaalta kunnille työnantajina jäävä velvollisuus järjestää työterveyshuollon palvelut työntekijöilleen. Akava esittää, että työterveyshuollon järjestämisvelvollisuuden käsitettä selkiytettäisiin esityksessä siten, että siitä ilmenisi palvelujen järjestämisvelvollisuuden velvoite kahdessa eri merkityksessä; yhtäältä

siten, että maakuntien tulee järjestää työterveyshuollon palveluja siten, että sen alueella toimivat työnantajat ja yrittäjät voivat hankkia niitä työntekijöilleen, ja toisaalta järjestämisvelvollisuus työnantajien velvollisuutena järjestää työterveyshuolto työntekijöilleen.

Akava kiinnittää huomiota hallituksen esityksen kirjauksiin, joiden mukaan kunta on jatkossakin vastuussa asukkaittensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä muun ohella strategisessa suunnittelussaan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet on määritelty myös maakuntien tehtäväksi, samoin kuin yhteistyö kuntien kanssa ja velvoite tukea kuntia hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä. Ottaen huomioon, että terveyden edistäminen ja sosiaali- ja terveydenhuollon painopisteen siirtäminen ennaltaehkäisevään suuntaan on kannattavaa sekä inhimillisesti että kansantaloudellisesti, nämä kirjaukset ovat hyviä. Olisi kuitenkin perusteltua kirjata hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen lakiin selkeäksi velvoitteeksi kaikilla hallinnonaloilla ja poliittisen päätöksen tasoilla niin kunnissa kuin maakunnissakin. Tämä toteuttaisi osaltaan myös Suomen perustuslain 731/1999 19 §:n velvoitetta edistää väestön terveyttä ja 20 §:n toimeksiantoa turvata jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön.

Palvelujen järjestäminen ja tuottaminen

Akava kannattaa palvelujen järjestämisen ja tuottamisen erottamista toisistaan, ja siirtymistä palvelujen tuotannossa aitoon monituottajamalliin. Akava katsoo, että julkisilla, yksityisillä ja kolmannen sektorin palveluntuottajilla (mukaan lukien yksittäiset ammatinharjoittajat ja pk-yritykset) tulee olla palveluntuottajina tosiasialliset yhdenvertaiset mahdollisuudet toimia palvelujen tuottajana ja sopimussuhteessa suoraan palvelujen järjestäjään, eikä pelkästään suhteessa palveluja tuottavaan maakunnalliseen sosiaali- ja terveyskeskukseen. Hallituksen esitys ei turvaa kaikille palveluntuottajille yhdenvertaisia mahdollisuuksia toimia palveluntuottajina, vaan näyttäisi siltä, että pienet palveluntuottajat ja ammatinharjoittajat tosiasiassa joutuvat epäitsenäisen alihankkijan asemaan.

Akavan ehdottamaa mallia olisi tukenut siirtyminen hyväksymismenettelyllä toimivaan monituottajamalliin erityisesti perustason palveluissa. Kaikki ennalta asetutut kriteerit täyttävät palveluntuottajat olisivat voineet päästä suoraan palveluntuottajiksi ilman maakunnan palveluntuottajan väliintuloa. Erityisesti pienten palvelukokonaisuuksien, esimerkiksi puheterapian, tarjontaa ja toimivaa markkinaa ei saisi häiritä monimutkaisilla ja raskailla menettelyillä.

Palvelutuotantoa sosiaali- ja terveydenhuollossa olisi tullut arvioida erikseen myös julkisen vallan käytön näkökulmasta. Niissä tilanteissa, joissa sosiaali- ja terveydenhuollossa käytetään yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien kannalta merkittävää julkista valtaa, tulee

päätöksenteossa varmistaa perusoikeuksien, oikeusvaltioperiaatteen ja siihen liittyen virkamieshallintoperiaatteen toteutuminen. Tältä osin lakiesitystä olisi tarpeellista selkiyttää.

Ohjaus ja valvonta, oikeusturva sekä palvelujen tason ja laajuuden määrittäminen

Akava on vaatinut, että toteutettaessa palvelujen järjestämisvelvollisuusmaakuntamallilla, niiden valtakunnallinen ohjaus ja valvonta tulee varmistaa siten, että huolimatta alueellisesta itsehallinnosta valtiolla on tehokkaat keinot käytettävissään. Tämä on edellytys sille, että alueellinen yhdenvertaisuus palvelujen saatavuudessa ja niiden laadussa toteutuu. Nyt hallituksen esittämässä mallissa sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevaa päätöksentekovaltaa on siirretty liiaksi maakuntiin. Vaarana on, että palvelujen saatavuus vaihtelee maakuntien kesken, eikä määrällisesti ja laadullisesti yhdenvertaiset palvelut ole tarjolla valtakunnallisesti. Akava esittää, että lakiehdotuksen eduskuntakäsittelyn aikana lisättäisiin ehdotukseen säännökset siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon tavoitteet, palvelujen laatukriteerit, niiden saatavuus ja julkisin varoin kustannettavat palvelut, nk. palvelukori, määriteltäisiin valtakunnallisesti. Palvelulupaus, joka muodostaisi palvelujen vähimmäistason, tulee siten määritellä maakuntien sijaan yhtenäisesti kansallisella tasolla.

Hallituksen esityksessä ehdotettua omavalvontaa Akava pitää sinänsä hyvänä erityisesti palvelujen laadun kehittämisen välineenä, mutta julkisin varoin rahoitettavien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen valtakunnallisen valvonnan keinojen tulee olla tehokkaita, oikea-aikaisia ja asianmukaisia.

Oikeussuojakeinojen osalta hallituksen esityksessä jää epäselväksi asiakkaan ja potilaan oikeussuojan turvaaminen. Valituskelpoisten hallintopäätösten osuus on sosiaalihuollossa huomattavasti suurempi kuin terveydenhuollossa. Toisaalta sosiaali- ja terveydenhuoltoon sisältyy nk. tosiasiallista hallintotoimintaa, johon ei sisälly hallinto-oikeudellista päätöksentekoa muutoksenhakukeinoineen. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, etteikö niissäkin toiminnoissa olisi oikeussuojan tarvetta. Näitä hallinnon toimia ja niihin liittyviä oikeussuojakeinoja olisi tarpeellista täsmentää.

Henkilöstövaikutukset

Laki maakuntalain ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain voimaanpanosta

Lakiesityksen 6 § käsitellään väliaikaishallinnon muodostamista. Vaikka lakiuudistus koskee yli 200 000 kunnissa ja kuntayhtymissä työskentelevää henkilöä, ollen näin historian suurin liikkeenluovutus, kyseissä lakipykälässä ei ole lainkaan huomioitu henkilöstön edustusta väliaikaisia toimielimiä muodostettaessa. Se, että laissa työantajan ja

henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain muuttamisesta on voimaantulon kohdalla maininta siitä, että ”voimaanpanolain 2 luvussa säädetyn väliaikaishallinnon ajan työnantajan ja henkilöstön edustajat valitaan maakunnan yhteistoimintaelimeen siten, että tämän lain 14 § mukainen yhteistoimintaelin kootaan tarkoituksenmukaisessa laajuudessa samoja periaatteita noudattaen kuten kunnan yhteistoimintaelin. Henkilöstöä edustavat tämän lain 19 §:ssä tarkoitettujen yhdistysten tai niiden rekisteröityjen paikallisten alayhdistysten nimeämät maakunnalliset edustajat, kunnallisten pääsopijajärjestöjen tarkemmin ohjeistamalla tavalla.” ei ole riittävä tässä yhteydessä.

Väliaikaishallinto tulee tekemään maakuntaa sitovia henkilöstöä koskevia päätöksiä ja sopimuksia, joten sen on noudatettava toiminnassaan yhteistoimintalain periaatteita. Akava esittää, että ko. 6 § liitetään oma momentti, jossa säädetään henkilöstön edustuksesta kunnallisen yhteistoimintalain mukaisesti myös väliaikaishallinnon aikana.

Saman lain 3 luvun 14 § käsitellään henkilöstön asemaa liikkeenluovutuksen periaatteilla. Kunnista maakuntiin ja niiden yhtiöihin siirtyvän henkilöstön liikkeenluovutukseen on kirjattu siirtymäaika 31.12.2020 mennessä. Epäselvää on, miten tämän jälkeen tapahtuvissa yhtiöittämisissä menetellään, kuten myös, miten yhtiöiden noudattamien työ- ja virkaehtosopimusten määrittelemät palvelussuhteen ehdot muotoutuvat. Liikkeenluovutuksen johdosta siirtyvän henkilöstön tehtäviin ja työntekopaikkoihin tulee mahdollisesti/todennäköisesti uudistuksen seurauksena suuriakin muutoksia. Henkilöstön työhyvinvointia ja jaksamisen varmistamista ei uudistuksen valmistelussa ole lainkaan huomioitu. Psykososiaalisen kuormituksen hallinnan kannalta on erityisen tärkeää, että muutosvaiheessa tehdään asianmukaiset riskikartoitukset ja turvataan näin henkilöstön työssä jaksamisen tuki muutosvaiheessa.

Yhtiöihin siirtymisen seurauksia on vaikea arvioida henkilöstön näkökulmasta, koska on täysin epäselvää, mihin työantajaliittoon maakuntien perustamat yhtiöt liittyvät. Vaikka Laki kuntien ja maakuntien työnantajaedunvalvonnan järjestämisestä 4 § antaakin myös maakuntien osakeyhtiöille mahdollisuuden liittyä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT:n jäseniksi, on epävarmaa, toteutuuko tämä. Henkilöstölle tämä saattaa aiheuttaa mittavia muutoksia nykyisten työ- ja virkaehtosopimusten määrittelemiin palvelussuhteen ehtoihin, mikäli osakeyhtiöt lähtevät etsimään palvelussuhteen ehtoja heikentäviä työehtosopimuksia.

Lopuksi Akava toteaa, että edellä käsitellyt henkilöstövaikutukset kohdistuvat nimenomaisesti naisiin, kuten hallituksen esityksen sukupuolivaikutuksia arvioivassa osuudessa on esitettykin.

Akava ry:n puolesta

Paula Ilveskivi
lakimies

Rautatieläisenkatu 6 puh. 020 7489 400
00520 Helsinki www.akava.fi

Akava